

BÀI 4 – GIAO TIẾP TRÊN MẠNG XÃ HỘI

A. NỘI DUNG

1/ Thực trạng chung

Trong khi mạng xã hội được xem là phương tiện giao tiếp rất tốt với mọi người thì nó cũng trở thành đích ngắm với tội phạm mạng. Hãng Symantec đã quan sát được làn sóng đe dọa trực tuyến ngày càng tăng lợi dụng mạng xã hội để đánh cắp thông tin sử dụng cho mục đích kiếm tiền. Những đe dọa này ngày càng phức tạp hơn, khó phát hiện hơn và thường nhắm vào lối sống “kết mạng trực tuyến” của mọi người.

Các trang mạng xã hội có 2 yếu tố khiến chúng trở thành đích ngắm lý tưởng cho hoạt động tội phạm trực tuyến, đó là số lượng người dùng khổng lồ và mức tin cậy lẫn nhau rất cao. Giới tội phạm mạng thường lợi dụng và khai thác những môi trường tin cậy như vậy để đánh cắp thông tin bí mật dùng cho mục đích kiếm tiền. Tội phạm mạng cũng thường sử dụng thông điệp hoặc lỗ hổng trong các ứng dụng bên thứ ba để lừa người dùng tiết lộ thông tin cá nhân. Một số đe dọa thông qua ứng dụng bên thứ ba thường là cookies theo dõi, virus và chương trình phần mềm giả mạo. Do các đường link này có vẻ như được đăng tải từ một nguồn an toàn, nên các vụ tấn công thường diễn ra rất thành công.

Mọi người thường giấu thân phận của mình trên mạng xã hội. Theo bản báo cáo về tội phạm mạng của Norton - Norton Cybercrime Report: The Human Impact, hơn một nửa người dùng trên mạng xã hội toàn cầu khai man về thông tin bản thân. Trong khi đó, cứ 3 người thì lại có một người giả mạo danh tính trên mạng. Trung bình cứ 3 giây thì lại có một vụ đánh cắp danh tính trên mạng, giới tội phạm mạng có thể dễ dàng tạo ra các tài khoản mạo danh cho mục đích lừa đảo. Chẳng hạn như trước vòng chung kết bóng đá FIFA World Cup diễn ra, một kẻ đã mạo danh là “David Beckham” để tiếp cận nhiều người dùng cả tin trên mạng xã hội. Nhưng hóa ra đó chỉ là một người bán lẻ Trung Quốc muốn tăng theo doanh thu bán hàng nên đã làm như vậy.

Hiện đang có rất nhiều trang web cung cấp công cụ gian lận (cheat tool) cho các “game xã hội”. Thường thì mục đích cuối cùng của những công cụ này là đánh cắp mật khẩu người chơi và thông tin cá nhân của họ. Một số chương trình còn cho phép truy xuất tới toàn bộ thông tin trong

tài khoản người dùng, hay thậm chí là cập nhật thông tin trên trang cá nhân bạn bè mà chủ nhân của chúng không hề biết tới!

Nghiêm trọng hơn, do người dùng tiết lộ các thông tin riêng tư quan trọng trên các trang web này nên kẻ tội phạm có thể lợi dụng các kỹ thuật lừa đảo xã hội để tiếp cận họ một cách sâu rộng hơn. Ví dụ như sâu khá phổ biến là Koobface đã lợi dụng các trang mạng xã hội và sử dụng kỹ thuật tối ưu công cụ tìm kiếm để lừa nạn nhân truy cập vào các trang web độc hại. Ngoài ra, gần đây cũng xảy ra vụ tấn công liên quan tới khảo sát ý kiến người dùng giả mạo trên mạng xã hội để lấy quà tặng. Tuy nhiên, sau khi kết thúc khảo sát, người dùng lại bị chuyển hướng truy cập tới một trang web yêu cầu phải khai báo thông tin cá nhân thì mới nhận được quà.

Ngoài ra, tội phạm mạng còn sử dụng cả các trang mạng xã hội có đường link dẫn tới nội dung tải nội dung giả mạo yêu cầu người dùng phải nhập thông tin cá nhân. Một trang web lừa đảo gần đây đã giả mạo một trang mạng xã hội thông dụng có gắn logo World Cup và một số tác phẩm nghệ thuật để lừa người dùng có vé vào xem giải ICC Cricket World Cup 2011. Trang web lừa đảo này cho biết người dùng có thể lấy được vé vào xem trận đấu nếu điền các thông tin đăng nhập của họ vào. (*Theo VTV*)

2/ Một số lưu ý khi tham gia mạng xã hội

- **Bảo mật thông tin cá nhân trên mạng:** không tiết lộ số điện thoại, địa chỉ thực tế... Đặt chế độ cá nhân hoặc chỉ bạn bè thân thiết và tin cậy mới có thể xem để tránh trường hợp kẻ xấu có thể lợi dụng những thông tin đó uy hiếp, đe dọa bạn. Luôn giữ bí mật mật khẩu của bạn, tuyệt đối không chia sẻ cho ai khác
- **Tạo dựng uy tín bản thân trên mạng:**
  - **Xin phép bạn bè** mình trước khi đăng tải những bức ảnh và các câu chuyện của họ
  - **Tôn trọng** người khác trong cộng đồng mạng
  - **Suy nghĩ kĩ** về những gì bạn nói và đăng trên mạng
  - **Thể hiện sự tôn trọng** người khác trong giao tiếp, ứng xử trên mạng. Tuyệt đối không nói xấu, kéo bè cánh nhằm hạ thấp danh dự của người kia, đề phòng những trường hợp trả thù ra ngoài cuộc sống thật.
  - **Đưa ảnh phù hợp lên mạng.** Không đưa những hình ảnh hở hang, mang tính khiêu dâm hoặc mang tính chất bạo lực lên mạng. Kẻ xấu có thể sử dụng những bức hình của bạn cho những mục đích không tốt đẹp

- **Chọn bạn một cách khôn ngoan và quản lý danh sách bạn bè.** Có nhiều bạn là tốt nhưng nếu có hàng trăm người bạn trên mạng sẽ khiến cho việc kiểm soát thông tin bạn đưa lên mạng khó khăn hơn. Không kết bạn với những người mà bạn không biết. Quan niệm và hành vi không phù hợp của người khác có thể ảnh hưởng tiêu cực đến bạn.
- Nếu bạn muốn **gặp ai đó mà bạn mới quen trên mạng**, hãy đi cùng một người lớn đáng tin cậy. Luôn gặp gỡ ở nơi công cộng, vào ban ngày.

3/ Phản ứng đúng cách trước các vấn đề nảy sinh trên mạng xã hội

Trong trường hợp gặp phải các vấn đề trên mạng, diễn hình như bắt nạt qua mạng, trẻ em nên:

- **Không phản hồi:** Nếu ai đó đe dọa bạn, hãy nhớ rằng phản ứng của bạn thường chính xác là những gì kẻ đe dọa mong muốn. Nó mang lại cho họ quyền kiểm soát bạn. Ai muốn trao quyền cho kẻ đe dọa?
- **Đừng trả đũa:** Trả đũa lại kẻ đe dọa sẽ biến bạn trở thành một người như chúng và củng cố cho hành vi của kẻ đe dọa. Giúp tránh được vòng tròn gây hấn.
- **Lưu lại bằng chứng:** Tin tức tốt lành duy nhất về nạn đe dọa trực tuyến là các tin nhắn quá rối thường có thể được chụp lại, lưu trữ và hiển thị với người có thể giúp. Lưu lại bằng chứng ngay cả khi đó là chuyện nhỏ nhất - phòng trường hợp mọi thứ leo thang.
- **Chặn kẻ đe dọa:** Nếu việc quá rối xuất hiện dưới hình thức tin nhắn tức thời, tin nhắn văn bản hoặc nhận xét về tiểu sử, hãy tự chuẩn bị cho mình: Sử dụng tùy chọn hoặc công cụ bảo mật để chặn người đó. Nếu việc quá rối xảy ra trong khi trò chuyện, hãy rời "phòng" trò chuyện. Điều này có thể không kết thúc được vấn đề nhưng bạn sẽ không phải lo lắng về tình trạng quá rối mọi lúc và việc không phản ứng lại đôi khi sẽ làm cho kẻ gây hấn chán nản và dừng lại.
- **Tìm kiếm trợ giúp:** Bạn xứng đáng được hỗ trợ. Tất nhiên bạn biết có một số kiểu trợ giúp khác nhau, từ việc nói chuyện với bạn bè cho đến việc xem liệu có người lớn đáng tin nào có thể giúp hay không. Thông thường, cách hay là có sự tham gia của cha mẹ; tuy nhiên nếu bạn không thể, người tư vấn ở trường đôi khi cũng có thể hữu ích. Nếu bạn thực sự lo lắng về việc nói điều gì đó, hãy xem liệu có cách báo cáo sự việc ẩn danh tại trường hay không. Đôi khi điều này có thể dẫn đến việc đe dọa, nhận trợ giúp cần thiết để thay đổi hành vi của họ.

- **Sử dụng công cụ báo cáo:** Nếu hiện tượng đe dọa xảy ra qua mạng xã hội, hãy sử dụng công cụ báo cáo hoặc “lạm dụng” của dịch vụ đó. Mạng xã hội cũng có thể có công cụ “báo cáo lạm dụng xã hội”, cho phép bạn chuyển tiếp nội dung gây tổn thương đến một người bạn đáng tin cậy hoặc trực tiếp yêu cầu ai đó gỡ nội dung phản cảm xuống. Nếu việc lạm dụng gây hại cho cơ thể bạn, có thể bạn phải gọi cảnh sát, nhưng hãy nghĩ đến việc cùng bố mẹ thực hiện điều đó.
- **Hãy lịch sự:** Bạn đang làm rất tốt. Ngay cả khi bạn không thích một người, tốt hơn hết là tỏ ra lịch sự và không đi sâu vào việc của họ. Nghiên cứu cho thấy rằng tán gẫu và "nói xấu" người khác sẽ làm tăng nguy cơ bị đe dọa của bạn.
- **Hãy là người hành động chứ không phải người ngoài cuộc:** Chuyển tiếp các tin nhắn hàm ý xấu hoặc chỉ đứng nhìn mà không làm gì sẽ trao quyền cho những kẻ đe dọa và thậm chí còn gây tổn thương hơn nữa cho các nạn nhân. Nếu bạn có thể, hãy yêu cầu những kẻ đe dọa dừng lại hoặc cho họ biết rằng đe dọa không phải là việc hay - đó là sự lạm dụng độc ác đối với đồng loại. Nếu bạn không thể ngăn được việc đe dọa, ít nhất là cố giúp nạn nhân và báo cáo hành vi.

B. KẾ HOẠCH BÀI GIẢNG

STT	Nội dung	Phương pháp	Hướng dẫn tiến hành hoạt động	Tài liệu	Thời gian
1	Khởi động	Giao lưu/ Hỏi đáp	<p>1. Trò chơi khởi động: 7up (5')</p> <ul style="list-style-type: none"> - Người hướng dẫn mời các em học sinh đứng thành vòng tròn - Lần lượt đếm số từ 1-7 nhưng người số 7 không được hô “bảy”, mà thay vào đó là “Up”. Kết hợp với hành động, tay đặt trên ngực, hễ tay trái đặt lên thì người bên phải đếm số tiếp theo. Đếm 1,2,3,4,5,6, đến UP thì không đặt lên ngực nữa mà đặt lên đầu. Hướng của mũi bàn tay cũng là hướng mà người tiếp theo phải đếm lại số 1. Cứ như vậy luân lưu cho đến khi....tìm được đủ số người để phạt. - Người nào đếm nhầm hoặc hành động sai hoặc chậm sẽ bị phạt. <p>2. Người hướng dẫn giới thiệu chủ đề bằng cách đặt câu hỏi: (2')</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trong lớp mình có những ai đang thường xuyên sử dụng Internet? - Hoạt động trên mạng mà các em yêu thích là gì? - Các em có hay tham gia mạng xã hội không? Mạng xã hội nào các em hay tham gia nhất? Vì sao? - Theo các em, điều hấp dẫn nhất của các trang mạng xã 		10'

			<p>hội là gì?</p> <p>3. Người hướng dẫn ghi lại các ý kiến của học sinh lên bảng, tập trung phân tích những khía cạnh tích cực của việc sử dụng công nghệ và mạng xã hội mà học viên thích và tin tưởng sử dụng (3')</p>		
2	Một số lưu ý khi tham gia mạng xã hội		<p>1. Người hướng dẫn chia lớp thành 4 nhóm, phát cho các nhóm giấy và bút, yêu cầu các nhóm thảo luận để trả lời câu hỏi: Theo các em, khi đưa những thông tin lên mạng, chúng ta cần lưu ý những gì? Mỗi nhóm sẽ phải đưa ra các nguyên tắc gói gọn trong 1 từ có 2 âm tiết, ví dụ như: An toàn/ Bảo mật/ Tôn trọng... (2')</p> <p>2. Người hướng dẫn gọi lần lượt từng nhóm nói to nguyên tắc của nhóm mình. Luật chơi là nhóm sau sẽ không được nói trùng nguyên tắc của nhóm trước. Các nhóm chỉ được nói các từ có trong tờ giấy nhóm đã ghi lại các nguyên tắc. (3')</p> <p>Lời khuyên cho người hướng dẫn/ Gợi ý câu trả lời:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Người hướng dẫn cần chú ý luôn khuấy động lớp học, tập trung vào sự tương tác giữa các em học sinh trong lớp và người hướng dẫn, tránh sự nhàm chán. - Một số quy tắc cần đảm bảo khi đưa thông tin lên mạng 		5'

			<p><i>xã hội: Bí mật – Uy tín – Tôn trọng – An toàn – Cần thận – Tinh táo – Mạnh mẽ - Lịch sự...;</i></p> <p>- <i>Người hướng dẫn có thể tham khảo một số lưu ý tại phần 2 trong phần nội dung bài giảng</i></p>		
3	<p>Phản ứng đúng cách trước các vấn đề nảy sinh trên mạng xã hội</p>	<p>Chơi trò chơi</p>	<p>1. Người hướng dẫn chiếu lần lượt các tình huống (Tài liệu phát tay số 1) có trong slide <i>Tinh huong_Giao tiep qua mang xa hoi.ppt</i>. Sau mỗi tình huống, sẽ có 1’ cho các nhóm thảo luận để tìm ra vấn đề và hướng giải quyết cho vấn đề trong tình huống đó. Kết thúc thời gian suy nghĩ, người hướng dẫn hô to khẩu lệnh “Hết giờ”, nhóm nào giơ tay/thôi còi – tín hiệu trả lời nhanh nhất sẽ được trả lời câu hỏi. Nếu trả lời chưa chính xác, các nhóm khác có quyền giơ tay/thôi còi để trả lời. (20’)</p> <p>2. Trong thời gian các nhóm trả lời câu hỏi, BGK có nhiệm vụ ghi lại các câu trả lời, so sánh với đáp án của người hướng dẫn (Tài liệu phát tay số 1) để chọn ra nhóm xuất sắc nhất. Người hướng dẫn cùng BGK tổng kết số câu trả lời đúng của từng nhóm và tổng kết các ý chính (3’)</p> <p>Lời khuyên cho người hướng dẫn:</p> <p>- <i>Người hướng dẫn cần mời 1 em học sinh tình nguyện lên bảng làm thư kí, theo dõi và quản lý số</i></p>	<p>- Tài liệu phát tay số 1</p> <p>- Còi/Tò te cho các nhóm</p> <p>- Bảng dính, bảng trắng</p> <p>- Giấy A0, bút dạ bảng</p>	25’

			<p><i>điểm của các đội.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Thời gian để giải quyết tình huống có trong mỗi slide tối đa là 1', người hướng dẫn và BGK cần chú ý để tránh sa đà vào việc tập trung giải quyết một số tình huống đặc biệt cũng như phân bố thời gian hợp lý cho từng tình huống. - Cân đối điểm giữa các nhóm để tạo sự cạnh tranh và hứng thú tham gia trò chơi - Tùy thời gian + đối tượng học sinh -> chọn tình huống phù hợp, ko nhất thiết phải hỏi cả 09 tình huống 		
4	Tổng kết		<ol style="list-style-type: none"> 1. Người hướng dẫn yêu cầu tất cả người tham gia đứng thành vòng tròn (1') 2. Người hướng dẫn hỏi người tham gia bất kì về: <ul style="list-style-type: none"> - Vấn đề bạn tâm đắc nhất trong suốt quá trình làm việc hôm nay? - Một thay đổi bạn dự định sẽ áp dụng sau khi tham gia buổi trao đổi về đề tài "Giao tiếp qua mạng xã hội" - Một điểm bạn mong muốn thay đổi để chương trình trở 		5'

			<p>nên tốt hơn</p> <p>Người hướng dẫn với mỗi câu hỏi có thể hỏi từ 3 đến 5 người tham gia, tùy thuộc vào thời gian còn lại và tổng số người tham gia để thay đổi số câu hỏi và số người được hỏi.</p>		
--	--	--	--	--	--

TỔNG THỜI GIAN: 45'

TÀI LIỆU PHÁT TAY

Tài liệu phát tay số 1

STT	Tình huống	Vấn đề và Cách giải quyết/ Lời khuyên
1	An là một học sinh lớp 7, cô bé rất thích lên các trang mạng xã hội cũng như diễn đàn để giao lưu kết bạn. Quan niệm của cô bé là: “Đã kết bạn thì phải mở lòng” cho nên cô bé cài đặt chế độ cho phép tất cả mọi người đều có thể truy cập và xem những gì cô bé đăng tải lên trang cá nhân.	Sự không an toàn khi thiết lập chế độ để mọi người đều có thể truy cập và xem thông tin trên trang cá nhân → Thiết lập chế độ bảo mật hồ sơ cá nhân trên mạng, kiểm soát những người có thể xem ảnh và những bài đăng của bạn
2	Một mình ở nơi đây thật là thích, có thể thoải mái tự do làm bất kì điều gì mình muốn mà không sợ ai nhìn thấy - ở <i>Bãi giữa sông Hồng</i> <i>Cập nhật 1 phút trước *Bình luận *Thích</i>	Sự không an toàn khi tiết lộ địa điểm cụ thể mình → Bạn càng đưa những chi tiết về nơi mà mọi người có thể tìm kiếm bạn, bạn càng ít bảo vệ được bản thân → Giải pháp: Hạn chế đưa những thông tin quá chi tiết, đặc biệt khi đang ở một mình
3	An có một người bạn rất thân, cô bé chia sẻ với bạn mình mật khẩu để vào tài khoản cá nhân của mình. Nhưng gần đây có những bình luận và bài viết xuất hiện dưới tên cô bé mà cô bé không hề hay biết. Bạn có lời khuyên gì cho cô bé?	Tính bảo mật của tài khoản cá nhân → Luôn giữ bí mật mật khẩu của bạn. Không chia sẻ mật khẩu, kể cả với bạn thân.
4	Không thể chịu nổi những người như thế! Hỏi toàn những câu ngu si không đỡ được @@ <i>Cập nhật 1 phút trước *Bình luận *Thích</i>	Uy tín bản thân có thể bị ảnh hưởng → Hãy nghĩ xem làm thế nào để hành vi và lời bình luận của bạn có thể góp phần tạo tiếng tốt cho bản thân trên mạng – bình luận trực tuyến có thể lưu lại mãi mãi.

		Tôn trọng người khác trong cộng đồng mạng
5	<p>100 like và mình sẽ show ảnh bikini của mình!</p> <p><i>Cập nhật 1 phút trước *Bình luận *Thích</i></p>	<p>Uy tín bản thân bị ảnh hưởng</p> <p>➔ Không mang những hình ảnh nhạy cảm của bản thân ra làm trò chơi đánh cược. Đồng thời chú ý đưa hình ảnh phù hợp lên mạng, không đưa những hình ảnh khiêu khích, gợi cảm và không hợp lứa tuổi, tránh cho bản thân gặp phải những lời bình luận và những mối quan hệ không mong muốn</p>
6		<p>Quản lý danh sách bạn bè</p> <p>➔ Chọn bạn một cách khôn ngoan và quản lý danh sách bạn bè. Có nhiều bạn là tốt nhưng nếu có hàng trăm người trên mạng sẽ khiến cho việc kiểm soát thông tin bạn đưa lên mạng khó khăn hơn. Không kết bạn với những người mà bạn không biết. Quan niệm và hành vi không phù hợp của người khác có thể ảnh hưởng tiêu cực tới bạn.</p>
7	<p>Thông tin liên hệ</p> <p>Email: thuyan_1999@yahoo.com</p> <p>Di động: 0123456789</p>	<p>Tiết lộ quá nhiều thông tin cụ thể</p> <p>➔ Không cần thiết công bố trên mạng chi tiết những thông tin liên lạc cá nhân như địa chỉ email, số điện thoại di</p>

	<p>Địa chỉ: 34 – Xuân Diệu – Ba Đình –Hà Nội</p> <p>Website: http://thuyan.360plus.com.vn</p>	<p>động, địa chỉ nhà riêng...</p> <p>Bạn càng đưa những chi tiết về nơi mà mọi người có thể tìm kiếm thông tin về mình, bạn càng ít bảo vệ được bản thân.</p>
8	<p>Ảnh này mình vừa lấy bên facebook của Liên về, hôm trước đi chụp ảnh với nhau, mình thì rất xinh còn Liên nhìn mặt buồn cười quá. Hahaaha!</p> <p><i>Cập nhật 2 phút trước *Bình luận *Thích</i></p>	<p>Sự tôn trọng người khác</p> <p>➔ Hãy xin phép bạn bè của mình trước khi đăng tải những bức ảnh và các câu chuyện của họ. Những gì bạn cho là vô hại có thể gây khó chịu hoặc phiền toái, thậm chí có hại cho họ</p>
9	<p>Một ngày An nhận được tin nhắn sau trên trang cá nhân của mình: “<i>Bao nhiêu 1 đêm em oi?</i>”</p> <p>Nếu bạn là An, bạn sẽ làm gì?</p>	<p>Phản ứng đúng mực trước các tin nhắn khiêu khích</p> <p>➔ Nếu ai đó viết những điều khiếm nhã, xúc phạm hoặc điều gì đó bạn không thích, đừng trả lời và hãy chặn họ lại</p>